

اینترنت عامل متفاوت شدن نسل «زد» است/ این عبارت در مورد جامعه ایرانی کاربرد چندانی ندارد

به گزارش پایگاه خبری بنیاد تحول اجتماعی و به نقل از ایرنا، نسل زد (Z) یکی از مفاهیمی که در سالهای اخیر وارد ادبیات بسیاری از جامعه شناسان، جمعیت شناسان، مردم شناسان و حتی روانشناسان شده است و خیلی‌ها نیز این عبارت را به کار می‌برند، اما واقعا منظور از این عبارت چیست؟ نسل زد چه کسانی هستند و چه خصوصیتی دارند؟ چرا به این افراد نسل "زد" می‌گویند؟

نسل "زد" یا نسل "نت" به افرادی تلقی می‌شود که تقریباً بین سال‌های ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۰ متولد شده‌اند، در ایران نسل "زد" دهه هشتادی‌ها و نودی‌ها هم گفته می‌شود و این نسل از همان ابتدای کودکی وقتی چشمان خود را به روی دنیا گشودند، توانستند پیشرفت اینترنت و سایر ابزارهای هوشمند دنیا را ببینند و اصلاً به همین خاطر به آن‌ها نسل نت (اینترنت) یا بومی‌های دیجیتال گفته می‌شود، البته فقط افراد بین سال‌های ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۰ نیستند که اسم خاصی دارند، متولدین سایر سال‌ها هم اسم خاص خودشان را دارند.

برخی از افراد و متخصصان به افراد نسل "زد" یک سری خصوصیات نسبت می‌دهد ولی شاخص‌ترین ویژگی آن‌ها، استفاده زیاد از ابزارهای دیجیتال و هوشمند است، این نسل از همان کودکی توانستند از مزیت اینترنت بهره‌مند شوند و از آن نهایت استفاده را ببرند و این در حالی است که این مزیت برای سایر نسل‌ها وجود نداشت، البته برای افراد این نسل خصوصیات دیگری هم بیان می‌شود، به عنوان مثال آن‌ها غیرمتعهد یا مسئولیت‌ناپذیر خطاب می‌کنند و گاهی هم آن‌ها را ناسازگار، بدرفتار و ریسک‌پذیر می‌خوانند، تمام این مفاهیم را باید با نگاهی دقیق و ریزبین مشاهده کرد.

علاقه شدید به ارتباطات مجازی و رسانه‌های دیجیتال از مهمترین خصوصیات این نسل است و همچنین از دیگر خصوصیات این نسل می‌توان به طرفداری از خلاقیت و نوآوری، اظهار نظرات و احساسات شخصی به صورت آزاد (آزادی بیان)، اعتقاد جدی به گفت و گو و مذاکره برای بهبود وضعیت، واقع بینی و درک واقعیت و نیاز به باور و اعتماد را می‌توان ذکر کرد.

ضروری است که باید زبان این نسل را درک کرد و با تفاهم و همدلی این افراد را با رویه‌های غالب جامعه و ارزش و هنجارهای عرفی اجتماع آشنا کرد، زیرا این نسل برآیند دنیای دیجیتال هستند که از همان بدو تولد در چنین بستری رشد کرده‌اند و به طور طبیعی خواسته‌ها، باورها و ارزش‌های آن‌ها با نسل‌های قبل بسیار متفاوت است.

تشکیل ستاد و حتی کارگروه‌های مرتبط در سطح ملی با بهره‌گیری از ظرفیت جامعه شناسان، جمعیت شناسان و روانشناسان برای درک این نسل در کنار اتخاذ سیاست‌های حاکمیتی می‌تواند راهگشا باشد و در این بین نمی‌توان از نقش رسانه‌ها برای دیده شدن جوانان متعلق به این نسل و درک مطالبات و خواسته‌های آن‌ها چشم‌پوشی کرد.

خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا) در همین رابطه سلسله گفت و گوهایی را با اساتید دانشگاه، جامعه شناسان و سایر افراد ذربط آغاز کرده است و تلاش می‌شود با تداوم فرایند محور این مباحث، شناختی درست از نسل زد، مطالبات، شکاف نسلی با پیشینان آن‌ها و سایر مشخصه‌های این رده جمعیتی را ارائه کنیم.

نسل "زد" اصطلاحی است که خاستگاه غربی دارد

دکتر حسین حجت پناه در گفت و گو با خبرنگار ایرنا در تعریف نسل زد، گفت: این عبارت، اصطلاحی است که یک خاستگاه غربی دارد و به نسلی اطلاق می‌شود که به طور قراردادی (هر چند در مسائل اجتماعی نمی‌شود خط کش دقیقی گذاشت) متولدین سال‌های ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۰ را شامل می‌شود.

وی ادامه داد: نسلی که از بدو تولد با رسانه‌های ارتباط جمعی، فضای مجازی و اینترنت مواجه بودند و به همین دلیل هم به آن‌ها نسل "زد" گفته می‌شود، و این یک تعریف خیلی عام است.

وی در پاسخ به اینکه تعریف از نسل "زد" فقط شامل متولدین بین ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۰ است، یا اینکه دوره‌های دیگری را در برمی‌گیرد، تصریح کرد: اطلاق این نسل از یک دیدگاه برخاسته است و در اروپا و آمریکا برای نسل قبل از "زد" هم نامگذاری‌هایی دارند.

نمی توان بطور عام تعریف از نسل "زد" را برای جامعه ایرانی بکار برد

وی در پاسخ به اینکه آیا نامگذاری و اطلاق این نسل (به متولدین دهه ۹۰ بعد) مصداق نسل "زد" در ایران است، نیز گفت: اینکه آیا می توانیم مفهوم این نسل را برای جامعه خودمان اطلاق کنیم و اینکه برای ایران مصداق دارد یا ندارد؟ پرسش خیلی مهمی است، اما ما بطور عام، خیلی نمی توانیم این موضوع را به دلایلی برای جامعه خودمان بکار ببریم.

حجت پناه تاکید کرد: جامعه ایرانی در درون خود از گروه های اجتماعی گوناگون و قشرهای مختلف، گروه های قومی متفاوت و شرایط زیستی مختلف، جمعیت عشایری، روستایی و شهری را دارد و از سوی دیگر، دسترسی به رسانه ها ارتباط جمعی و فضای مجازی در ایران یکسان نیست و در نقاط مختلف متفاوت است، ضمن اینکه دسترسی به اینترنت هم در ایران در بین خانواده ها به لحاظ فرهنگی و شرایط اجتماعی تفاوت زیادی دارد و خانواده ها، برخوردهای متنوع و مختلفی را در پیوند با مواجهه فرزندانشان با اینترنت و وسایل ارتباط جمعی دارند.

دبیرگروه جامعه شناسی کشورهای اسلامی گفت: از همه مهمتر، نمی شود بر اساس این یک عامل خصلت ها و ویژگی های عامی را به یک نسل اطلاق کرد و یکی از ایرادها در تعریف نسل "زد" این است که بر اساس یکی دو عامل، نمی توان یک ویژگی هایی را به این نسل تعمیم داد.

وی با بیان اینکه، اگر یک نسل ها را این چنین تعریف کنیم که شامل افرادی است که در یک برهه زمانی مشترک زندگی می کنند، الزاما روحیه، طرز فکر، نگرش و هنجارها و سبک زندگی افراد این نسل از هم متفاوت است و بخصوص برای ایران و شرایط زمینه ای که جامعه ایران دارد نمی توان، آن را بکار برد.

ایران دارای یک فرهنگ ملی است

حجت پناه یادآوری کرد: ایران همواره یک فرهنگ ملی دارد و همچنین مردمانی که در مناطق جغرافیایی مختلف زندگی می کنند، دارای یک فرهنگ بومی هستند؛ بدین معنا که علاوه بر فرهنگ ملی ایرانی، خرده فرهنگ هایی و آمیختگی هایی هم داریم که البته این آمیختگی برای گروه های مختلف مذهبی و قومی یکسان نیست.

وی ادامه داد: همچنین ایران حداقل در ۱۵۰ سال اخیر در مواجهه جدی با جهان غرب قرار گرفته است و این مواجهه، بخش های معرفتی، فکری، فلسفی و هنری را تا حوزه های زندگی، فرهنگی و مادی در بر می گیرد؛ به همین دلیل است که در ایران بین ارزش ها و هنجارها تفاوت هایی را شاهد هستیم.

وی تصریح کرد: بنابراین نمی شود یک بخش از جمعیت را بر اساس یک عامل، آن هم مهمترین عاملی که نسل "زد" را در تعریف خودش را از دیگر نسل ها متمایز می کند که همان دسترسی به اینترنت است، متفاوت دید و منظور از این تفاوت فقط در بین یک نسل نیست، بلکه بین نسل ها نیز تفاوت هایی دیده می شود، از این رو نمی توان براساس یک عامل، یک سری ویژگی هایی را به یک نسل تعمیم داد، مثلا بگویم یک نسل نافرمانی مدنی دارد یا برعکس از هنجارهای مدنی تمکین می کند، چنین چیزی نیست حتی در مورد نسل های آینده هم نمی توان این ادعا را مطرح کرد.

عنوان نسل "زد" در مورد ایران کاربرد چندانی ندارد

دبیر گروه جامعه شناسی کشورهای اسلامی، گفت: در بومی سازی خودمان، پیشنهاد می کنم که نسل "زد" را دست کم در حد این دایره ادراکی که از آن داریم، خیلی برای ایران به دلیل ویژگی های خاصی که جامعه ما دارد، بکار نبریم.

وی تصریح کرد: در همین وقایع اخیر (اغتشاشات) دسترسی، مواجهه، ادراک و از همه مهمتر تفسیر ذهنی از نسل های متخلف ایران در نقاط مختلف جغرافیایی از هم متفاوت است و سخت می شود یک ویژگی را در بین آنها پیدا کرد که بر مبنای دسترسی به اینترنت و با قابلیت تعمیم برای همه باشد.

حجت پناه در پاسخ به این سؤال که آیا فقط این نسل در مواجهه با فضای مجازی به این شکل درآمده و شاهد این گونه تحولات در جامعه هستیم و بخش عمده ای از این مسایل ناشی از ویژگی های این نسل و هیجانات آنهاست و

تمام می شود؟ گفت: این صورت بندی غلط موضوع است، واقعیت این است که نظراتی که داده می شود، بیش از آنکه بر اساس رویکردهای نظری و بر اساس داده های واقعی اجتماعی باشد، بیشتر محصول تراوشات ذهنی نظردهندگان است.

وی تاکید کرد: وقتی می خواهیم نظری را بیان کنیم، باید بدانیم بر چه مبنایی است؟ زیرا با نگاهی برخاسته از یک رویکرد نظری و تئوریک مواجه هستیم و می خواهیم بین داده های اجتماعی با رویکرد تئوریک، نوعی همسان سازی برقرار کنیم.

دیبرگروه جامعه شناسی کشورهای اسلامی تصریح کرد: بیشتر نظرهایی که (در مواجهه با وقایع این روزها) به خصوص از جانب برخی افراد بیان می شود، نه بر اساس یک رویکرد تئوریک است و نه با واقعیت اجتماعی ما سازگاری دارد، به همین دلیل این دیدگاهها عمدتاً توجیه گرانه و برآیند افکار و ذهنیت های خودشان است

نویسنده : امیرمسعود رائیج، تاریخ ارسال : دوشنبه 14 آذر 1401 ساعت 9:48 قبل از ظهر